

Комунікативний аспект проектної графіки

Святослав Бердинських

к.т.н., завідувач кафедри дизайну,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: SviatoslavBO@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0003-2911-7504

Активний розвиток інформаційного простору ставить нові завдання щодо графічних засобів комунікації. У наш час відчувається перенасичення візуальним контентом, а як наслідок відбувається конкуренція за увагу потенційного споживача. Фахівці у сфері графічного дизайну мусять шукати та використовувати ефективні та вдалі форми організації видимих повідомлень, вдаючись часто навіть до провокативного характеру твору. Втім, знання та вміле використання візуальної мови досі є головним фактором для досягнення справді якісного продукту графічного проектування.

Зображення, як і слово, є активним носієм певної інформації. Воно передає властивості зображеного предмета, як-от форму, структуру, колір, геометричні параметри тощо. У проектній графіці саме завдяки системи зображень ми передаємо усі дані, потрібні для оцінки характеристик об'єкта. Окрім того, зображення є носієм прихованого, на перший погляд, змісту, може виражати рух, стійкість, масивність, рівновагу, викликати різні емоції за рахунок організації основних візуальних мас.

Якщо аналізувати підходи до зображення, то можна виявити, що вони ґрунтуються на двох принципах:

- зображення того, яким ми бачимо об'єкт (об'єктивний);
- зображення того, що ми знаємо про об'єкт (формалізований).

Перший підхід означає передачу зображення як видимої реальності. Яскравим прикладом такого принципу є фотографія або фотореалістичний рендер 3d-моделі. Завдяки об'єктивним зображенням ми легко можемо оцінити зовнішній вигляд.

Однак у сфері візуальних комунікацій надмірна об'єктивізація не завжди є бажаною [1]. Більш того, вона заважає сприймати головну ідею твору. У традиційній графічній культурі, зразках образотворчого мистецтва різних культур (особливо східних) завжди фігурувало не лише питання «що зображати», а й питання «що не зображати». Таким чином це давало можливість досягнення лаконічної, виразної та досконалої форми твору. Отже другий принцип передбачає спрощення реальності за допомогою застосування певної системи графічних елементів (лінія, точка, пляма, тон, текстура тощо) та знаків, за допомогою яких можна представити будь-який зоровий образ [2].

Людство, впродовж свого розвитку, набувало досвіду зображення на площині оточуючої просторової дійсності завдяки різним прийомам. Раннє мистецтво стародавніх культур свідчить про підхід до зображень предметів, заснований на знаннях про них. Такі зображення називають символічними.

Символічне зображення характеризується тим, що ідея береться з реальної дійсності, але втілюються лише ті видимі характеристики об'єктів, що необхідні для їх розпізнання на зображенні. Все неважливе для виявлення змісту зображення вилучається. Сам символ може бути асоціативним, тобто своєю формою нагадувати форму об'єкта, або він може бути умовним, тобто володіти незалежною від об'єкта формою, значення котрої визначається за домовленістю [3].

Оскільки наші знання про реальні об'єкти є неповними, вважається, що жоден з них не може бути описаний вичерпно. Однак, у межах набутих знань будь-який предмет або явище можуть бути описані «як завгодно точно». Саме в цьому полягає основна теза формалізації. За допомогою визначеної системи знаків кожен об'єкт (предмет, процес або явище) можна описати з будь-яким ступенем формалізації, тобто «як завгодно точно». Як відомо, в деяких випадках для характеристики об'єкта достатньо зробити поверховий опис, де будуть відображені лише найвагоміші його властивості. В інших необхідно навести детальніші відомості про особливості об'єкта, про його структуру, властивості. Потрібна точність, або, іншими словами, ступінь формалізації об'єкта залежить від поставленої мети, тобто від того, для вирішення яких завдань це описання призначене.

Американський художник У. Боумен вперше охарактеризував візуальну мову, яка, як і інші мови, має власні ресурси і можливості, властиві саме для неї [3], встановивши певні правила та принципи зображення, що дозволяють максимально ефективно виявляти ті або інші властивості форми. Одним із таких основних принципів він вважає зрозумілість та ясність зображення, досягнуті не лише в результаті тривалого практичного досвіду, а й на основі знання графічної мови та розуміння принципів її ефективного використання. Форма ясної візуальної фрази, вважає Боумен, повинна бути функціональною. Її функціональність залежить від відбору елементів та їх організації. Недостатність елементів форми, їх надлишок або вибір невідповідної форми можуть негативно впливати на її комунікативні можливості [3]. З інших джерел відомо, що надмірна деталізація спричиняє ускладнення моделі, робить її менш наочною, а брак деталей формує неправильне уявлення про об'єкт.

Одним із пріоритетних завдань під час організації візуальної форми вважають досягнення її інформативності, тобто максимум ефекту при мінімумі витрат. Зображення повинно привернути та затримати увагу глядача, спонукати його до діалогу [4], а отже кожен елемент візуального повідомлення мусить бути організований таким чином щоб найточніше передавати основну його ідею. Специфіка нашого зорового сприйняття дозволяє ефективно розуміти повідомлення з обмеженої кількості добре узгоджених між собою елементів. Елементи, які не несуть змістовного навантаження, а отже без втрати яких не зменшується інформативність, називають візуальним сміттям. Відсутність візуального сміття є одним із критеріїв, які визначають лаконічність форми. Щовиразніше і цілісніше є форма, тим легше вона сприймається.

Отже, відповідність форми змістові є одним із пріоритетів досягнення загальної цілісності при створенні якісної візуальної форми комунікації. Досягнення цієї відповідності означає не лише вирішення питання «що показати», а й питання «як показати», і базується на знаннях візуальної мови. Візуальна цілісність та ефективність сприйняття будь-якого зображення безпосередньо залежить від композиційної узгодженості його складових частин, що проявляється як у правильній побудові структурної ієрархії, так і в гармонії співіснуючих графічних елементів. Іншим важливим критерієм є оригінальність або унікальність твору (тобто зображення має якісно відрізнитись від конкурентів).

Список використаних джерел

1. Бердинських С. О., Яковлев М. І., Колосніченко О. В., Пашкевич К. Л. *Об'єктивні та емоційні властивості сучасної візуалізації в дизайн-проектванні. Art and design. 2023. No1(21). С. 83–95.*
2. *Arnheim R. Art and visual perception. University of California Press, 2004. 528 p.*
3. *Bowman W.J. Graphic communication. New York: John Wiley & Sons, 1968.*
4. *Вайт Алекс В. Основи графічного дизайну: Третє видання. Простір, єдність, архітектура сторінки та шрифти. Пер із англ. Леся Куцюк, Олексій Пелипенко. Київ: ArtHuss, 2023. 240 с.*